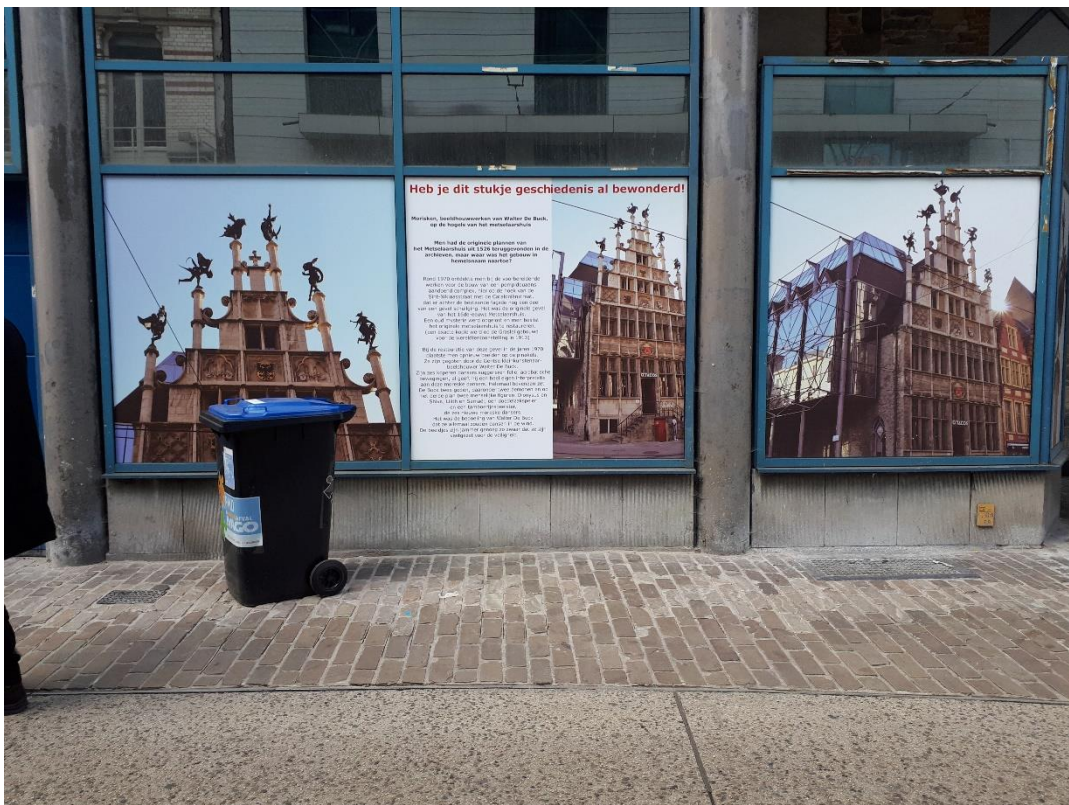


## De draak van Gent

Elke Gentenaar weet dat er bovenop het Belfort een metalen draak staat, een mega sculptuur, een symbool van de Arteveldestad. Op tweehonderd meters van het Belfort staat een "Draak van een gebouw", de opzichtige toevoeging aan het Metselaarshuis ontworpen door het architectenbureau Bontinck. Gelegen op de hoek Sint-Niklaasstraat en Cataloniëstraat is dit reeds dertig jaar een schandvlek en een toonbeeld van wat monumentenzorg niet hoeft te zijn. Recent werd op de begane grond kant Sint-Niklaasstraat een infopaneel aangebracht met enige toelichting en met opschrift "Heb je dit stukje geschiedenis al bewonderd!". Wat valt er naast de beelden van Walter De Buck te bewonderen? Toch niet de aanbouw!

De recente infotekst met foto's kwam in vervanging van de stickers die er jaren werden aangebracht "Te Huur" of "Te Koop". Hoekpanden zijn commercieel interessanter dan een winkel in de rij. Toch blijft het gebouw tegenover de Sint Niklaaskerk al jaren leeg. Het gedeelte achter de gevel van het Metselaarshuis kreeg een horeca bestemming O'Tacos. In de jaren '90 zocht het Spaarkrediet naar een goed gelegen pand maar uiteindelijk werd het de Kouter. Ik kan best begrijpen dat een bedrijf of persoon zich niet wil vereenzelvigen met dit opzichtig spiegelpaleis.





## DE BIJNA TOTALE DUISTERNIS

Het kompromis van het Gentse Metselaarshuis.

**DE GROTE WELVAART** en het economische systeem van onze middeleeuwse steden weerspiegelen zich in de bewaard gebleven gildehuizen. Menig toerist die de Gentse Graslei bezoekt wordt vast gewzen op het Metselaarshuis. Tot in de jaren zeventig was men er immers van overtuigd dat het gildehuis van de metselaars een rekonstruktie was van het gebouw dat oorspronkelijk op de hoek van de Sint-Niklaasstraat en de Cataloniëstraat stond. Toen men in 1976 die hoek wou slopen ontdekte men achter de negentiende-eeuwse gevel grote delen van het oorspronkelijk middeleeuwse gebouw, opgetrokken in 1528 naar een ontwerp van *Christoffel Van den Berghe*.

Het „gotische” gebouw op de Graslei bleek plots een complete nieuwbouw te zijn uit 1912! In 1978 plaatste minister Rika De Backer de resten van het gildehuis tegen de zin van de eigenaar op de monumentenlijst. Die liet het gebouw jarenlang moedwillig verwaarlozen, zelfs belangrijke onderdelen werden gesloopt zonder vergunning. Zowat tien jaar lang kon je in het historische stadshart van Gent een ruïne bewonderen, een openbare schandvlek.

Door het stadsbestuur werd een kompromis bedacht om in extremis de „brokstukken” van de gevel te redden. Het gebouw werd gedeclineerd en de bouwpromotor stond de gevel af aan de stad voor een termijn van eenentwintig jaar, tegen één symbolische frank. Met gemeenschapsgelden werd een nieuwe gevel opgetrokken, een gesubsidieerde nieuwe 16de-eeuwse gevel anno 1991.

Wat dit kompromiswerk heeft opgeleverd valt nu te bewonderen. Het werd een combinatie van „vieux neuf” en „faux moderne”, een uiting van onvermogen om iets hedendaags, waardevoels toe te voegen aan het patrimonium. De ontwerper van deze beschamende vertoning is architect *Dirk Bontinck*, een handige jongen die ongeveer alle belangrijke Gentse bouwopdrachten in handen heeft. Zijn voorontwerp uit 1989 kreeg zware kritiek, want toen al bleek duidelijk dat het kompromis al bij geboorte een misraam zou opleveren. De eerlijk bedoelde inzet van de Dienst Monumentenzorg om het Metselaarshuis te redden verwaterde door een koehandel in een pronkerige nieuwbouw die nog grotere irritatie verwekt dan een ruïne. Een ruïne heeft tenminste geen pretentie!

Volgens de architect is een volledig beglaasde gevel ideaal voor een nieuwbouw in een historische

stad, omdat glas neutraal is. Deze stelling is onzin; door de omgeving volledig te weerspiegelen is het gebouw juist manifest aanwezig.

Het gaat hier niet om een restauratie van een laat gotische gevel, het is een rekonstruktie, een nieuwbouw volgens het „vieux neuf” principe, een optie binnen de monumentenzorg die massaal toegepast werd bij de wederopbouw na 1914-1918. Deze visie is binnen de monumentenzorg achterhaald, maar toch pleitte de Dienst Monumentenzorg voor deze benadering omdat het hier ging om een uitzonderlijk geval, een uniek voorbeeld van de overgang van de middeleeuwse naar de renaissance bouwkunst.

De nieuwbouwvleugel is een prachtig voorbeeld van een architectonische leugen. De ronde kolommen en de diagonale metalen verbindingen geven aan het geheel een high-tech uitdrukking, een gebouw van staal en glas, een technologische prestatie. Niets daarvan, de blauwe kolommen zijn in beton en de metalen buizen voor de gevel zijn niets anders dan een formalistisch aangebrachte maquillage om de glaswand wat te „verzachten”. Het is een visuele bedriegerij die op geen enkel vlak te verdedigen valt. Elk materiaal kan in een stad, maar niet op deze wijze. Integratiearchitectuur is wezenlijk iets anders dan wat Bontinck hier tentoon heeft gespreid.

Bij dit alles moet je de vraag stellen of nieuwbouw in een zo belangrijke historische site zich zo agressief moet uiten. Dat de burger een afkeer krijgt voor hedendaagse architectuur door een dergelijke vorm van arrogant exhibitionisme is zeer begrijpelijk.

Gent heeft sinds kort een nieuw Stedebouwkundig Beleidsrapport, opgemaakt door schepen *Frank Beke* (zie Knack van 11.12.91) maar op het vlak van interes-

sante architectuur is er de bijna totale duisternis. Een stadsbestuur dat zich in 1986 met het projekt „Architectuur als buur” als voorbeeld wilde stellen slaagt er niet in om iets behoorlijks toe te voegen aan het stedelijke milieu. Een van de redenen is de monopoliepositie van ar-



Het Gentse Metselaarshuis: ondermaatse travestie.

chitect Bontinck, een ander architectenbureau komt nauwelijks aan de bak. Gent zal in de komende jaren nog een aantal Bontinck-produkten krijgen met weinig architectonische kwaliteiten. Het meest dramatische is ongetwijfeld zijn nieuwe sociale woonwijk in de Sint-Machariuswijk, een banale verkeveling die compleet vreemd is aan haar omgeving en dit op de site waar Gent geboren is. Je mag bijna stellen dat de architectuur in de Arteveldestad op sterven na dood is!

Hopelijk betekent deze gemiste kans met het Metselaarshuis een moment van reflectie. *Roger Marijssens* omschreef het resultaat van deze Gentse blunder als „partoeze-architectuur”. Hopelijk haalt niemand het in zijn hoofd om deze ondermaatse travestie als voorbeeld te stellen van hedendaagse integratie in een historische omgeving. Dit zou werkelijk het einde betekenen!

Marc Dubois

Op het infopaneel het verhaal van het “terugvinden” van de gevel in 1976 en het verhaal van de niet draaiende beelden van Walter De Buck. Iedereen die enige affiniteit heeft met beeldhouwkunst zal wel de

bedenking te maken dat er een schaalvergissing is tussen de historische gevelopbouw en de dimensie van de nieuwe beelden. De Buck heeft een belangrijke culturele betekenis gehad voor Gent, denk maar aan de impulsen die hij gaf voor de Gentse Feesten en de Gentse volksmuziek. Maar als beeldhouwer is hij minder interessant, hij heeft het statuut van een plaatselijke beeldhouwer met het accent op "plaatselijk".

Op het nieuw infopaneel niets betreffende over de uitbreiding. Indien dit een gekoesterd gebouw was had de stad deze spiegeltent in haar toeristische folders opgenomen. Geen spoor daarvan, zelfs geen postkaart is te vinden! Reeds in 1992, bijna 30 jaar geleden, schreef ik in KNACK (12 januari 1992) een erg kritisch stuk betreffende deze visuele vervuiling met als titel "De bijna totale duisternis". Ik omschreef deze beschamende vertoning als een combinatie van 'vieux neuf' en 'faux moderne'. Dirk Bontinck argumenteerde toen dat glas een neutraal materiaal is, een stelling die onzin is omdat juist de gehele omgeving wordt weerspiegeld en waardoor de nieuwbouw prominent aanwezig is. Dit is geen architectuurtheorie, men kan dit met eigen ogen vaststellen.

Dit heeft niets met moderne architectuur te maken, het is een uiting van arrogant exhibitionisme of van onkunde. Het enige wat te doen staat is afbreken zoals een paar andere grote mislukkingen in de Gentse binnenstad. Niemand was droevig dat de gesloten muur van Sint Amandusschool in de Sint Michielsstraat werd gesloopt, een realisatie van het bouwbedrijf Segers Beton die naam had gemaakt in Vlaanderen met het bouwen van varkensstallen.

Juist voor dit nieuw infopaneel in de Sint-Niklaasstraat een vuilbak van Ivago. Het gebouw is te groot om met de ophaaldienst mee te geven. Ik hoop dat na 30 jaar dit wangedrocht uit het stadsbeeld zal verdwijnen met prioriteit. Hopelijk zal men dergelijke mislukkingen niet opnemen op de architectuurkaart van Gent die in voorbereiding is.

Marc Dubois  
Architect HON FRIBA  
Journalist VVJ

Mei 2021